

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор із науково-педагогічної роботи

Сергій Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Інклюзивна освіта

INCLUSIVE EDUCATION

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

тип дисципліни нормативна

мова викладання українська

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань А Освіта, спеціальності А6 Спеціальна освіта

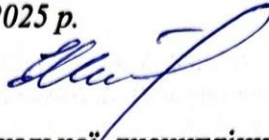
«4» березня 2025 р. 23 с.

Розробник: Шапочка Катерина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Гарай Дмитро Ігоревич, доцент, спеціальні педагогічні науки
Касимовський В.А. к.п.н., доц.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» розглянуто на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол № 4 від «5» березня 2025 р.

В.о. завідувачки кафедри

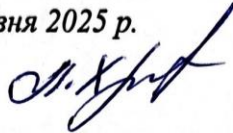

Катерина ШАПОЧКА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового педагогічного інституту імені В.О. Сухомлинського

Протокол № 3 від «6» березня 2025 р.

Голова

Людмила ХРЯЩЕВСЬКА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

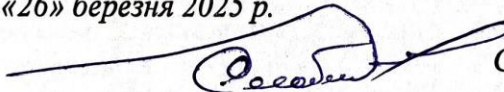

Андрій ЛАБАРТКАВА

Робочу програму навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 3 від «26» березня 2025 р.

Голова НМР НУК

Сергій Слободян

© НУК, 2025

© Шапочка К.А., 2025

ЗМІСТ

<i>Вступ.....</i>	<i>4</i>
<i>1. Опис навчальної дисципліни.....</i>	<i>5</i>
<i>2. Мета вивчення навчальної дисципліни</i>	<i>6</i>
<i>3. Передумови для вивчення дисципліни</i>	<i>6</i>
<i>4. Очікувані результати навчання</i>	<i>6</i>
<i>5. Програма навчальної дисципліни.....</i>	<i>6</i>
<i>6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування</i>	<i>11</i>
<i>7. Форми поточного та підсумкового контролю.....</i>	<i>11</i>
<i>8. Критерії оцінювання результатів навчання.....</i>	<i>15</i>
<i>9. Засоби навчання.....</i>	<i>15</i>
<i>10. Рекомендовані джерела інформації.....</i>	<i>16</i>

ВСТУП

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» складена к.пед.н., доцентом Шапочкою Катериною Анатоліївною відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів педагогічних спеціальностей. Дана програма «Інклюзивна освіта» може бути використана багато профільно в системі підготовки студентів та перепідготовки, підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

У програмі «Інклюзивна освіта» представлено теоретико-методологічні, нормативно-правові та організаційно-методичні засади інклюзивної освіти. Програма спрямована на висвітлення питань диференційованого викладання та оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі; взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами; адаптації/модифікації курикулуму й методики викладання; розроблення індивідуальних навчальних планів та програм для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб тощо. Для поглибленого вивчення пропонуються корисні ресурси, які складають сучасні наукові матеріали зарубіжних вчених, зокрема, канадських.

Мета курсу – надати студентам сучасні базові знання з інклюзивної педагогіки, зокрема, розкрити тенденції й проблеми становлення інклюзивної освіти в країнах Західної Європи та Північної Америки, розкрити особливості впровадження інклюзивного навчання в системі національної освіти.

Ключові слова: *інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами, інклюзивне середовище, універсальний дизайн, курикулум, індивідуальна програма розвитку*

Annotation

"Inclusive Education" the normative discipline program is made by PhD, Associate Professor Kateryna Shapochka in accordance with the educational-professional program of bachelors of pedagogical specialties. This program "Inclusive Education" can also be used in in the system of student training and retraining, professional development of teachers.

The program "Inclusive Education" presents theoretical and methodological, regulatory and organizational and methodological principles of inclusive education. The program aims to highlight the issues of differentiated teaching and assessment of educational achievements and development

of children with special educational needs in an inclusive environment; interaction with various specialists and parents of children with special needs; curriculum adaptations / modifications and teaching methods; development of individual curricula and programs for children with special educational needs based on the definition of their needs, etc. For in-depth study, useful resources are offered, which are modern scientific materials of foreign scientists, in particular, Canadian.

The aim of the course is to provide students with modern basic knowledge of inclusive pedagogy, in particular, to reveal trends and problems of inclusive education in Western Europe and North America, to reveal the features of inclusive education in the national education system.

Keywords: *inclusive education, children with special educational needs, inclusive environment, universal design, curriculum, individual development program*

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	А Освіта	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	А6 Спеціальна освіта (ОП Логопедія. Спеціальна психологія)	Семестр	
		1-й	1-й
		Лекцій	
		15 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	4 год.
		Лабораторні	
Загальна кількість годин – 90		0 год.	0 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2;	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Самостійна робота	
		45 год.	84 год.
самостійної роботи студента – 4		Індивідуальні завдання: 0 год.	
		Вид контролю: залік	
		Форма контролю: усна	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – надати студентам сучасні базові знання з інклюзивної освіти, зокрема, розкрити тенденції й проблеми становлення інклюзивної освіти в країнах Західної Європи та Північної Америки, розкрити особливості впровадження інклюзивного навчання в системі національної освіти; висвітлення питань диференційованого викладання та оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі; взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами; адаптації/модифікації курикулуму й методики викладання; розроблення індивідуальних навчальних планів та програм для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб тощо. Завдання курсу: надання студентам ґрунтовних знань в галузі інклюзивної освіти, сформувати здатність використовувати професійно-профільовані знання; здатність до проектування і впровадження інклюзивних технологій; уміння консультувати педагогів освітніх організацій, які здійснюють інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами.

3. Передумови для вивчення дисципліни:

Вивчення дисциплін: педагогіка (загальна, дошкільна, історія дошкільної педагогіки), психологія (загальна, дитяча, педагогічна). Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

4. Очікувані результати навчання:

ПРН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПРН4. Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дитини.

ПРН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

ПРН9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

ПРН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

ПРН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

ПРН13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

ПРН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

ПРН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

ПРН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

Компетентність у сфері міжнародного та національного законодавства про інклюзивну освіту, здатність збагачувати досвід інклюзивної освіти в Україні та інших державах світу;

Компетентність у сфері концептуальних засад інклюзивної освіти (здатність розуміти значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг в інклюзивному середовищі; знання і розуміння концепцій, теорій, принципів інклюзивної освіти; здатність розуміти основні положення інклюзивної освіти);

Компетентність у розумінні, сприйманні та виявленні етичних норм поведінки відносно осіб з особливими освітніми потребами, толерантного ставлення до дітей з ООП, недопущення дискримінації;

Компетентність щодо володіння базовими уявленнями про категорії осіб з особливими освітніми потребами, які є суб'єктами інклюзивної освіти; закономірностей та особливостей їх розвитку та особливостей супроводу;

Компетентність у використанні дослідницьких навичок з вивчення актуальних проблем розвитку інклюзивної освіти в сучасному світі; здатність володіти сучасними уявленнями про принципи організації, навчально-методичне забезпечення та механізми практичної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; здатність використовувати професійно-профільовані знання у здійсненні інформаційної роботи серед населення з питань корекційної та інклюзивної освіти.)

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство.

Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.

Література: [1], стор. 16–32; [2], стор. 12–17.

Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО

Література: [1], стор. 32–48; [2], стор. 27–31.

Тема 3. Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти.

Література: [1], стор. 158–172; [2], стор. 22–31.

Модуль 2. Змістовний модуль 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.

Тема 4. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.)

Література: [1], стор. 158–172; [2], стор. 22–31.

Тема 5. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.

Література: [1], стор. 142–158; [2], стор. 36–48.

Тема 6. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Співробітництво - основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами

Література: [2], стор. 63–81.

Модуль 3. Змістовний модуль 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

Тема 7. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.

Література: [1], стор. 158–172; [2], стор. 81-95, 95-107.

Тема 8. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.

Література: [2], стор. 107–124, 124-134.

Тема 9. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.

Література: [2], стор. 134-149, 149-160.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство										
Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.	9	2	2		5					
Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО	9	2	4		3					
Тема 3. Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти	12	2	4		6					
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	30	6	10		14					
Усього годин										
Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.										
Тема 1. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.)	7		2		5					

Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.	13	4	4		5					
Тема 3. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Співробітництво - основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами	10		4		6					
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	30	4	10		16					
Усього годин										
Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти										
Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.	9	2	2		5					
Тема 2. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.	11	1	4		6					
Тема 3. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.	10	2	4		4					
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	30	5	10		15					
Усього годин										
Разом за курсом	90	15	30		45					

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
	Кредит 1. Інтегративна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство		
	Тема 1. Визначення понять «інтеграція», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.	2	
	Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інтегративної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО	4	
	Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі		
	Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інтеграції. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.	4	
	Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інтегративної освіти		
	Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інтегративного освітнього середовища.	3	
	Тема 3. Технології навчання в інтегративному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інтегративного навчання.	2	
	Усього годин:	15	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
	Кредит 1. Інтегративна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство		
	Тема 1. Визначення понять «інтеграція», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.	2	
	Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інтегративної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО	4	
	Тема 3. Національне законодавство в сфері інтегративної освіти	4	

	Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі		
	Тема 1. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатoproфільні центри і т. ін.)	2	
	Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.	4	
	Тема 3. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Співробітництво - основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами	4	
	Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти		
	Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.	2	
	Тема 2. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.	4	
	Тема 3. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.	4	
	Усього годин:	30	

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:
 підготовка до практичних занять – **2-4 год. / 1 заняття**;
 написання рефератів /тез доповіді – **15 год. / 1 роботу**;
 підготовка до контрольних заходів – **15 год. / 1 захід**
 підготовка проектних завдань - **3-5 год. / 1 проект**.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних робіт	15	9
2	Реферат	10	15

3	Підготовка до контрольних заходів	10	30
4.	Виконання проєктних завдань*	10	30
	<i>Разом</i>	45	84

№ з/п	Назва теми	Кількість годин												
	Кредит 1. Інтегративна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство.													
	1. Конспект першоджерела/словник Картка для аудиторної самостійної роботи <table><tr><td>Основні поняття</td><td>Зміст</td></tr><tr><td>Учні з особливими потребами</td><td></td></tr><tr><td>Сегрегація</td><td></td></tr><tr><td>Інтеграція</td><td></td></tr><tr><td>Інтеграція</td><td></td></tr></table> 2.	Основні поняття	Зміст	Учні з особливими потребами		Сегрегація		Інтеграція		Інтеграція				
Основні поняття	Зміст													
Учні з особливими потребами														
Сегрегація														
Інтеграція														
Інтеграція														
	<table><tr><td>Основні поняття</td><td>Основні положення, що регламентують інтегративну освіту</td></tr><tr><td>Загальна Декларація ООН про Права людини</td><td></td></tr><tr><td>Конвенція про права дитини</td><td></td></tr><tr><td>Саламанкська декларація</td><td></td></tr><tr><td>Принципи інтегративної освіти</td><td></td></tr><tr><td>Законодавча освітня база України</td><td></td></tr></table>	Основні поняття	Основні положення, що регламентують інтегративну освіту	Загальна Декларація ООН про Права людини		Конвенція про права дитини		Саламанкська декларація		Принципи інтегративної освіти		Законодавча освітня база України		
Основні поняття	Основні положення, що регламентують інтегративну освіту													
Загальна Декларація ООН про Права людини														
Конвенція про права дитини														
Саламанкська декларація														
Принципи інтегративної освіти														
Законодавча освітня база України														
	3. Наведіть приклади сегрегації, інтеграції, інтеграції у навчанні дітей з особливими освітніми потребами													
	Підготовка реферату/ тез доповіді на конференцію за однією з тем: - Проаналізуйте соціальні моделі, за якими формувалася суспільна думка стосовно осіб з порушеннями психофізичного розвитку - Розкрийте особливості інтеграції як моделі суспільного облаштування - Визначте та прокоментуйте основні принципи інтегративного навчання - Медична модель порушень розвитку - Соціальна модель порушень розвитку - Категоріальність дітей з особливими потребами - Назвіть і проаналізуйте основні міжнародні документи в галузі прав осіб з порушеннями психофізичного розвитку. - Розкрийте основні принципи інтегративної освіти, задекларовані у Саламанкській декларації.	15												

	- Визначте, які статті Закону «Про освіту» сприяють розбудові інклюзивної освіти в Україні. - Закони України про право на освіту дітей з особливими потребами. - Нормативно-правові акти, які регламентують інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами. Аналіз документа «Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах про інклюзивне навчання».															
	Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі															
	1. Оформлення презентації за допомогою технічних засобів/сучасних інформаційних технологій по темі лекційного/практичного заняття															
	2. Конспект першоджерела/словник Картка для аудиторної самостійної роботи <table><tr><th>Основні поняття</th><th>Зміст</th></tr><tr><td>Система спеціальної освіти</td><td></td></tr><tr><td>Спеціальна школа- інтернат</td><td></td></tr><tr><td>Навчально-реабілітаційний центр</td><td></td></tr><tr><td>Стихійне інтегрування Класифікація порушень психофізичного розвитку</td><td></td></tr></table>	Основні поняття	Зміст	Система спеціальної освіти		Спеціальна школа- інтернат		Навчально-реабілітаційний центр		Стихійне інтегрування Класифікація порушень психофізичного розвитку						
Основні поняття	Зміст															
Система спеціальної освіти																
Спеціальна школа- інтернат																
Навчально-реабілітаційний центр																
Стихійне інтегрування Класифікація порушень психофізичного розвитку																
	<table><tr><td></td><td></td></tr><tr><td>інтеграція</td><td></td></tr><tr><td>інклюзія</td><td></td></tr><tr><td>інклюзивна школа</td><td></td></tr><tr><td>ефективна школа</td><td></td></tr><tr><td>провідник змін</td><td></td></tr></table>			інтеграція		інклюзія		інклюзивна школа		ефективна школа		провідник змін				
інтеграція																
інклюзія																
інклюзивна школа																
ефективна школа																
провідник змін																
	<table><tr><td></td><td></td></tr><tr><td>сім'я</td><td></td></tr><tr><td>психолого-педагогічна консультація</td><td></td></tr><tr><td>навчальна команда</td><td></td></tr><tr><td>адвокатство батьків</td><td></td></tr><tr><td>шкільна громада</td><td></td></tr><tr><td>соціальна мережа</td><td></td></tr></table>			сім'я		психолого-педагогічна консультація		навчальна команда		адвокатство батьків		шкільна громада		соціальна мережа		
сім'я																
психолого-педагогічна консультація																
навчальна команда																
адвокатство батьків																
шкільна громада																
соціальна мережа																
	3. Дайте відповіді на запитання: 1. Розкрийте сутність основних складових інклюзії. 2. Назвіть причини, внаслідок яких впровадження інклюзії у школі може виявитися неефективним. 3. Перерахуйте складники успішного впровадження інклюзивної практики. 4. Охарактеризуйте роль педагога у впровадженні інклюзивної															

	практики. 5. З якими перешкодами може стикнутись учитель, впроваджуючи інклюзивну практику? 6. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти.	
	4. Підготовка реферату/ тез доповіді на конференцію однією з тем: 1. Проаналізуйте вертикальну та горизонтальну структуру спеціальної освіти в Україні. 2. Розкрийте особливості впровадження інклюзивної освіти в Україні. 3. Проаналізуйте класифікацію дітей з порушеннями психофізичного розвитку. 4. Охарактеризуйте систему спеціальної освіти України. 5. Визначте, як демократичні процеси вплинули на функціонування освітньої системи. 6. Зазначте позитиви й негативи стихійного інтегрування.	15
Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти		
	1. Оформлення презентації за допомогою технічних засобів/ сучасних інформаційних технологій по темі лекційного/практичного заняття;	15
	2. Наведіть приклади вправ для зняття втоми під час навчання на уроці.	
	3. Охарактеризуйте категорії дітей з особливими освітніми потребами за різними класифікаційними ознаками. Аналіз подайте у таблиці.	
	4. Підготуйте загальні рекомендації, щодо організації просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей із порушеннями зору, слуху, порушеннями опорно-рухового апарату, інтелектуальними порушеннями.	
Разом:		45/84

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Інклюзивна та соціальна педагогіка» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час

лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді презентації PowerPoint: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Орієнтовна тематика ІНДЗ з навчальної дисципліни «Інклюзивна та соціальна педагогіка»:

- a. Особливості організації й управління інклюзивним навчальним закладом.
- b. Проблема розроблення курикулуму в закордонних літературних джерелах.
- c. «Кейс Стаді» як приклад успішної практики.
- d. Навчально-методичне забезпечення освіти дітей з особливими потребами.

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Словесні, наочні, практичні, практико-теоретичні, пояснювально-ілюстративні, репродуктивні Технології: здоров'язбережувальні, інформаційно-комунікаційні, комунікативно-мовленнєві, соціально-комунікативні, розвивальні, діагностичні, пропедевтичні, особистісно зорієнтовані, диференційованого навчання, методики виховного спрямування

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint –Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

Засобами діагностики та демонстрування результатів навчання є: поточне усне опитування, поточні письмові самостійні роботи, контрольні роботи, тестові технології, презентації, проекти, підсумкова комплексна контрольна робота.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Для оцінки знань, умінь і навичок студентів при вивченні даного курсу використовуються наступні методи контролю: фронтальне опитування, письмове опитування, практичні заняття, контрольні роботи, творчі завдання, реферати.

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та оцінки підсумкового контролю. В кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, проектні (самостійні роботи), реферат, контрольна робота (максимально 85 балів) й оцінки за контрольну роботу (максимально 15 балів).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних і проектних самостійних робіт, а також презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Усні відповіді на семінарських заняттях	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки з доречним ілюстративним матеріалом, може підкріплюватися коректними цитуваннями думок / поглядів учених.
1,5	Відповідь в цілому правильна, доволі повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
1	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована з використанням неправильної / некоректної термінології.
0,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, проте не містить жодних аргументів та ілюстративного матеріалу.
0	Студент не дає відповіді чи його відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 30 балів (15 відповідей по 2 бали ДФН, 4 відповіді по 2 бали ЗФН).</i>

Самостійна (проектна) робота	Критерії оцінювання
20	Студент правильно виконує завдання в установленний термін, презентує аналітику різних наукових джерел, підбирає доречний ілюстративний матеріал, здійснює коректні та доцільні цитування, а також грамотно проводить експеримент і на високому рівні здійснює обробку його результатів.
15	Студент правильно виконує завдання в установленний термін, презентує аналітику різних наукових джерел, допускається незначних помилок у добірці ілюстративного матеріалу, здійснює коректні та доцільні цитування, в експериментальних роботах містяться незначні недоліки в обробці їхніх результатів.
10	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього

	виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але поверхнево чи з певними неточностями, подає недоцільні цитування та недоречні ілюстрації, а також виконує експериментальні роботи не на різнотипних мовленнєвих матеріалах та з недостатньою кількістю респондентів.
5	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але не презентує аналітику різних наукових джерел, не підбирає доречний ілюстративний матеріал, не наводить коректні та доцільні цитування, проводить експерименти, проте не презентує обробку його результатів та не демонструє вміння робити висновки.
1	Студент виконує роботу з методичної допомоги викладача на кожному етапі проведення експериментів.
0	Студент не виконує роботи.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 45 балів (9 робіт по 5 балів ДФН, 3ФН).</i>

Контрольна робота	Критерії оцінювання
ДФН 10 3ФН 32-30	Робота виконана без змістових помилок (завдання І, ІІ та ІІІ рівнів складності), містить точні відповіді на питання теоретичного характеру, правильно ідентифікує технологію і правильно виявляє неточності в тексті. Бал знижується в разі наявності орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН 9-7 3ФН 29-20	Робота представлена з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності, студент правильно ідентифікує технологію профайлінгу і правильно структурує хід виявлення брехні в тексті, проте допускається помилок шляхом упущення кількох відповідних маркерів. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 6-5 3ФН 19-10	Робота виконана з огріхами в описі технології профайлінгу, проте безпомилково виконано завдання І та ІІ рівнів складності. В такій роботі завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 4-3 3ФН 9-6	Робота виконана з неточностями у формулюванні дефініцій термінів (ІІ рівень складності) та значними огріхами в описі технології профайлінгу (ІІІ рівень складності). Завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно або не виконано взагалі. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 3-1 3ФН 5-1	Робота містить значну кількість помилок у завданнях усіх рівнів складності або незначну кількість помилок у завданнях І та ІІ рівнів складності та відсутності виконання завдань ІІІ рівня. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
0	Робота не виконувалася.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 10 балів (для ДФН, 32 бали для 3ФН)</i>

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Практичні заняття	15х2 бали = 30 балів	4х2 бали = 8 балів

Самостійна (проектна) робота	3х20 бали = 60 балів	3х20 бали = 60 балів
Контрольна (письмова) робота	1х10 балів= 10 балів	1х32 бали = 32 бали
Всього	100	100

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Відповідь на семінарському занятті	4		
	T2	Відповідь на семінарському занятті	2	Відповідь на семінарському занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	20	Самостійна (проектна) робота	20
	T3	Відповідь на семінарському занятті	4		
ЗМ 2	T4	Відповідь на семінарському занятті	4		
	T5	Відповідь на семінарському занятті	2	Відповідь на семінарському занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	20	Самостійна (проектна) робота	20
	T6	Відповідь на семінарському занятті	4		
ЗМ 3	T7	Відповідь на семінарському занятті	4		2
	T8	Відповідь на семінарському занятті	2	Відповідь на семінарському занятті	2
		Самостійна (проектна) робота	20	Самостійна (проектна) робота	20
	T9	Відповідь на семінарському занятті	4		
Контрольна робота			10	Контрольна робота	32
Підсумковий контроль		Залік		Залік	
Сума			100		100

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять послужать передусім мультимедійні засоби (комп'ютерні презентації); відеоматеріали (навчальні кінофільми, а також інтерв'ю, виступи тощо як фактографічний матеріал).

На практичних заняттях прислужиться бібліотечних фонд Університету та електронні репозитарії світу.

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання бібліотечного фонду та енциклопедій, словників, довідників.

10. Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. К.: «Самміт-Книга», 2009. 272 с.
2. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. - К: «А. С. К. », 2012. - 308 с.
3. Данілавічюте Е. А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / За заг. ред. А. А. Колупаєвої. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с.
4. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Колупаєвої А. А. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 124с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
5. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч. курс та навчально-методичний посібник / за заг.ред. А. А. Колупаєвої. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. - 124 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
6. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., - К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 76 с.
7. Шапочка К.А. Методичні рекомендації з дисципліни *«Інклюзивна освіта»*. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2020. 137 с.

Допоміжна

1. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій, О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг.ред. М. Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.
2. Будяк Л. В. Організаційно-педагогічні умови інклюзивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку в загальноосвітній сільській школі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03 / Л. В. Будяк. К., 2010. 23 с.
3. Декларація про права розумово відсталих осіб [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_119.
4. Декларація про права інвалідів [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_117.
5. Доступність та універсальний дизайн: навчально-методичний посібник. / В. О. Азін, Я. В. Грибальський, Л. Ю. Байда, О. В. Красюкова-Еннс // . – К., 2013. – 128 с.
6. Загальна Декларація ООН про права людини [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
7. Закон України «Про дошкільну освіту»

8. Закон України «Про освіту»
9. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї» №1767 – VI від 16.12.2009 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1767-17>
10. Засенко В. В. Особливі діти: освіта та супровід / наук.-метод. журнал «Світогляд». №4. 2015. – С.12-15.
11. Засенко В. В. Освіта осіб з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. / НАПН України / за ред. В. Г. Кременя. К., 2016. С. 68-77.
12. Ілляшенко Т. Діти з церебральним паралічем у загальноосвітній школі / Т. Ілляшенко // Початкова школа. 2008. № 11. С. 58-61.
13. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Патрикєєва О. О., Софій Н. З., Найда Ю. М. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2012. - 100 с.
14. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикєєва О. О., Софій Н. З., Луценко І. В., Василяшко І. П. Під заг. ред. Шинкаренка В. І. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. - 96 с.
15. Індекс інклюзії: професійно-технічний навчальний заклад: навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Софій Н. З., Найда Ю. М., Пашенко О. В. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2012. – 92 с.
16. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Деппелер, Девід Харві; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І. С., 2010. - 296 с.
17. Інклюзивна освіта: теорія та практика : навч.-метод. посіб. / С. П. Миронова та ін. ; за заг. ред. С. П. Миронової ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. - Кам'янець-Подільський, 2012. - 191 с.
18. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І., - 2-ге видання, стереотипне – К.: ФО-П Парашин І. С., 2010. - 128 с.
19. Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук. – метод. посіб. /А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.
20. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами в освітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: Навчально-методичний посібник / А.А. Колупаєва, О.М. Тараненко. К.: «АТОПОЛ». 2010. 96 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
21. Колупаєва А. А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навч. курс та навчально-методичний посібник / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілавичюте, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
22. Конвенція ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_174
23. Конвенція ООН про права дитини [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
24. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
25. Критерії оцінювання досягнень учнів початкових класів з особливими освітніми потребами, які навчаються у загальноосвітніх школах в умовах інклюзії. Довідник

- науково-дослідницької лабораторії інклюзивної освіти. / Упорядники: Савчук Л. О., Юхимець І. В., Яценюк Л. І. – Рівне: РОІППО, 2012. – 330 с.
26. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики: учеб. пособие / В. А. Липа. – Донецк: Лебідь, 2002. – 327 с.
27. Миронова С. П. Основы корекційної педагогіки: навч.-метод. посібник / С. П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – 263 с.
28. Особливості викладання в інклюзивному навчальному середовищі: практика спільного викладання / Н. З. Софій // Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови: наук.-метод. зб.: / за ред.: В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. - 2015. - Вип. 10. – С. 173-177.
29. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та розумового розвитку / За ред. Л. С. Вавіної. — К. : АТОПОЛ, 2010. — 242 с. 111. Рассказова О. І. Теорія та практика розвитку соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05 / О. І. Рассказова. – Луганськ, 2014. – 44 с.
30. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 66 с.
31. Таранченко О. М. Інклюзивна освіта. Освіта дітей з особливими потребами / О. М. Таранченко, С. В. Литовченко // Позашкілля. Шкільний світ. - № 3 (015). - 2008. – С. 15-25.

Інформаційні ресурси

- www.nmc.io.ippo.kubg.edu.ua
- www.ussf.kiev.ua
- www.naiu.org.ua
- <http://ispukr.org.ua/>